

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏ ՀԻՄՆԱԴՐԱՍ

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՑԱՆՑԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ
ԾՐԱԳԻՐ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

«ՍԵՎ ԿԵՏԵՐ» ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՀԱՏՎԱԾՆԵՐԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՀՀ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ

Ս4-ԵՐԵՎԱՆ-ՍԵՎԱՆ-ԻՋԵՎԱՆ

ԿՄ 68+000-ԿՄ 75+000 ՀԱՏՎԱԾԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄ

Հունվար 2022

ՄԱՍ 1: Ընդհանուր տեղեկատվություն ծրագրի և տեղանքի վերաբերյալ

ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ & ՎԱՐՉԱԿԱՆ		
Երկիր	<i>Հայաստանի Հանրապետություն</i>	
Ծրագրի անվանումը	<i>Մ-4 Երևան-Սևան-Իջևան ճանապարհահատվածի բարելավում</i>	
Ծրագրի շրջանակը և գործունեությունը	<p><i>Ծրագիրը նախատեսում է «սև կետերի» բարելավման Մ-4 Երևան-Սևան-Իջևան ճանապարհի վերականգնումը կմ 68+000-կմ 75+000 երկարությամբ:</i></p> <p><i>Նախագծային աշխատանքներն իրականացվել են համաձայն գործող նորմերի և տիպարային նախագծերի:</i></p> <p><i>Նախագծում ընդունված հիմնական տեխնիկական պարամետրերն են՝</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Հողային պաստառի լայնությունը 11,5-26 մ</i> ➤ <i>Երթևեկային մասի լայնությունը 8,5-23 մ</i> ➤ <i>Կողնակների լայնությունը 2-3 մ</i> <p><i>Հիմնվելով գեոդեզիական ակնադիտական, երկրաբանական, քարտեզագրման, շրջակա միջավայրի պահպանության միջոցառումների ուսումնասիրությունների հիման վրա նախագծով նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ հիմնական աշխատանքները:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Ճանապարհի անվտանգության բարելավում</i> ➤ <i>Ճանապարհային նշանների տեղադրում</i> ➤ <i>Գծանշում</i> ➤ <i>Աղմկող շերտերի տեղադրում</i> 	
Կառուցվածքային կազմը (Անուն և կոնտակտային տվյալներ)	ՀԲ ծրագրի թիմի ղեկավար <i>Ելենա Լուսգու</i>	Անվտանգության վերահսկողություն <i>Բնապահպանական-Հնայակ Ավագյան, Սոցիալական-Սանջայ Ազարվալ</i>
Իրականացման կազմը (Անուն և կոնտակտային տվյալներ)	Ծրագրի կատավարում <i>Ճանապարհային ղեկավարամենտ Հիմնադրամի Գործադիր Տնօրեն՝ Ստեփան Մաչյան</i> <i>Բնապահպանական և Սոցիալական վերահսկողություն Շուշան Քուրքչյան</i>	Կապալառու <i>Շինարարության կապալառու (պետք է ընտրվի)</i>
ՏԵՂԱՆՔԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ		
Շինարարական հրապարակը	<i>Մ-4 Երևան-Սևան-Իջևան ճանապարհահատված</i>	
Տեղանքի գտնվելու վայրի նկարագրությունը	<i>Գեղարքունիքի մարզ</i>	<i>Հավելված 1: Տեղանքի քարտեզ [x]Այո [ ]Ոչ</i>
Հողի սեփականատիրոջ անունը / անվանումը	<i>Համայնք / պետություն</i> <i>Ճանապարհի վերականգնման աշխատանքները չեն նախատեսում ճանապարհի լայնացում և կատարվում են բնական սահմանների շրջանակում: Լրացուցիչ ոչ մի հողատարածք չի պահանջվում նախատեսված որևէ նոր կառուցվածքի համար և շինարարության հետևանքով չեն լինում</i>	

	<p>սոցիալական բացասական ազդեցություններ: Հետևաբար, հողերի, կառուցվածքների և մշակաբույսերի օտարում կամ վերաբնակեցում չի պահանջվի:</p>
<p>Աշխարհագրական, ֆիզիկական, կենսաբանական, երկրաբանական, հիդրոգրա-ֆիզիկական և սոցիալ-տնտեսական պայմանների նկարագրությունը</p>	<p>Տեղամասը վարչականորեն գտնվում է Գեղարքունիքի մարզում: Տեղամասը գտնվում է Փամբակի լեռնաշղթայի արևելյան հատվածի հարավային ստորոտում: Ռելիեֆը լեռնային է: Բացարձակ բարձրությունների նիշերը տատանվում են 1920-2000 մ-ի սահմաններում:</p> <p>Ռելիեֆի ծագումնային տիպը էռոզիոն լերկացած է, ներկայացված ինտենսիվ ծալքավոր և վարնետուկներով խախտված շրջված ռելիեֆով:</p> <p>Ռելիեֆի ձևերից մեծ տարածում ունեն նեոգեն-չորրորդական հասակի հարթման մակերևույթները:</p> <p>Բուսականությունը տափաստանային է, ներկայացված հացազգիների տափաստաններով: Հողերը լեռնատափաստանային են, ներկայացված չափավոր խոնավ տափաստանների լեռնային կարբոնատային և տիպիկ սևահողերով:</p> <p>Տեղանքը մտնում է Ախուրյան-Հրազդան լանդշաֆտաջրաբանական շրջանի մեջ: Միջին հոսքը մեկ քառ. կմ տերիտորիայից 5-10 լ/վրկ է: Ջրերն ազդեսիվ չեն բետոնի նկատմամբ:</p> <p>Շինարարական տեղամասը գտնվում է III1940 կլիմայական գոտում: Ամռանը եղանակը զով է, իսկ ձմռանը խիստ ցուրտ է: Տարեկան օդի միջին ջերմաստիճանը 5,3°C է: Ամենացուրտ ամսվա միջին ջերմաստիճանը -5,5°C է: Ամենատաք ամսվա միջին ջերմաստիճանը 15,5°C է: Բացարձակ ջերմաստիճանը ամռանը 32°C է: Ձմռան ամսվելագույն բացասական ջերմաստիճանը -33°C է: Քամու տարեկան միջին ուժգնությունը 3,2մ/վրկ է: Տարեկան տեղումները 462 մմ են: Առավելագույն սառեցման խորությունը 114 սմ է:</p> <p>Ծրագրային ճանապարհին տեղակայված են Ծովագյուղ և Ճամբարակ համայնքները:</p> <p>Ծրագրային ճանապարհի երկայնքով գտնվում են առանձնատներ գյուղի սահմանում, որոնք հիմնականում մեկհարկանի կամ երկհարկանի են: Ճանապարհի երկայնքով չկան բազմահարկ շենքեր: Տները հիմնականում մեկհարկանի կամ երկհարկանի են: Նախագծվող ճանապարհին կան 5 խանութներ, լցակայաններ, որոշ ոչ բնակելի կառույցներ և վարելահողեր: Սևանա լիճը գտնվում է ծրագրի ճանապարհից 1կմ հեռավորության վրա:</p> <p>Նախքան շինարարական աշխատանքների սկսվելը շինարարը պետք է տրամադրի տեղեկատվություն շինարարական ճամբարի վերաբերյալ: Շինարարական ճամբարները պետք է այնպես կազմակերպվեն, որպեսզի նվազագույնի հասցնեն հավանական ուղղակի և անուղղակի ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա:</p>

<p>Նյութերի՝ մասնավորապես Լցանյութերի, ջրի, քարերի, վերցման վայրը</p>	<p>Շինարարական աշխատանքների համար մատակարարվող ջուրը հրապարակ է բերվելու բաքերով կամ վերցվելու է այնպիսի աղբյուրից, որից ջրառ կատարելու համար տրվել է ջրօգտագործման թույլտվություն: Լցանյութերը պետք է ստացվեն լիցենզավորված վաճառողներից՝ ցանկալի է ծրագրի իրականացման տարածաշրջանից: Կապալառուները կարող են բացել և շահագործել նոր հանքեր, սակայն այս դեպքում նրանք պարտավոր են ստանալ լիցենզիա նախքան աշխատանքները սկսելը: Ասֆալտը / շինարարական նյութերը պետք է գնվեն պաշտոնական մատակարարից:</p>
<p>ՕՐԵՆԱՐԴՈՒԹՅՈՒՆ</p>	
<p>Ծրագրի գործողության համար կիրառվող ազգային օրենսդրությունը և թույլտվությունները</p>	<p>Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման եվ փորձաքննության մասին օրենք (2014, ՀՕ-110-Ն)</p> <p>Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին օրենքը, որն ընդունվել է 2014թ-ին, սահմանում է պլանավորված գործունեության և հայեցակարգային փաստաթղթերի պետական փորձաքննության իրականացման իրավական հիմունքները, ինչպես նաև ներկայացնում է Հայաստանում իրականացվող տարբեր ծրագրերի և գործունեության Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման գործընթացի հիմնական քայլերը:</p> <p>Համաձայն այս օրենքի գործունեություններն ըստ բնապահպանական ազդեցության դասակարգվում են 3 դասի՝ Ա, Բ և Գ: Դասերը սահմանվում է ըստ գործունեություն ծավալի, բնութագրի և շրջակա միջավայրի վրա ունեցած ազդեցության աստիճանի հիման վրա: «Ա» դասի գործունեությունները խոշոր գործունեություններն են, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն շրջակա միջավայրի վրա: «Բ» դասը ներառում է գրեթե նույն տեսակի գործունեությունները, սակայն ավելի փոքր մասշտաբով: «Գ» դասը ներառում է գործունեությունների այն տեսակները, որոնք ունեն որոշակի աննշան ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա և չի պահանջում ՇՄԱԳ-ի իրականացում:</p> <p>✓ ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրով նախատեսված աշխատանքները չեն ներառում նոր ճանապարհների կառուցում և իրականացվելու են գոյություն ունեցող ծրագծի սահմաններում: Հետևաբար ՀՀ ՇՄԱԳՓ օրենքի համաձայն ՇՄԱԳ-ի և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական եզրակացության անհրաժեշտություն չկա:</p> <p>Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (1994թ.)</p> <p>Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին օրենքի նպատակն է ՀՀ այն գլխավոր սկզբունքները, որոնք ուղղված են մթնոլորտային օդի մաքրության ապահովմանը և օդի որակի բարելավմանը, օդի որակի վրա քիմիական, ֆիզիկական, կենսաբանական և այլ ներգործության կանխմանն ու մեղղմանը, ինչպես նաև հասարակական հարաբերությունների կարգավորմանը: Այս օրենքի համաձայն կապալառուն պետք է քանդման և շինարարական աշխատանքներն, ինչպես նաև թափոնների փոխադրումը ու ժամանակավոր պահեստավորումը կազմակերպի այնպես, որ նվազեցնի փոշու և այլ տեսակի արտանետումները մթնոլորտ:</p>

Հողային օրենսգիրք (2001)

Հողային օրենսգիրքը սահմանում է տարբեր նպատակների (ինչպիսիք են գյուղատնտեսությունը, քաղաքացիական շինարարությունը, արդյունաբերությունը և հանքարդյունաբերությունը, էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը, փոխակերպումները և հաղորդակցության միջոցները, տրանսպորտը) համար ծառայող պետական հողերի օգտագործման կառավարումը: Այն տարածքները, որոնք օգտագործվում են երկաթուղու, կամուրջների և թունելների համար, ինչպես նաև հարակից անօտարելի տարածքները, համարվում են երթուղային նպատակով օգտագործվող հողատարածքներ: Օրենքը սահմանում է նաև հատուկ պահպանվող տարածքների, անտառային, ջրային և պահուստային հողերը, ինչպես նաև անդրադառնում է հողերի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներին, պետական/տեղական ինքնակառավարման մարմինների և քաղաքացիների իրավասություններին:

- ✓ ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրի շրջանակներում ավելցուկային գրունտի և շինարարական աղբի տեղադրման աշխատանքները կարգավորվում են հողային օրենսգրքով: Այս օրենքը կկիրարկվի նաև փոքր մասշտաբի հողերի օտարման դեպքում՝ ծրագրի իրականացման նպատակից ելնելով:

Թափոնների մասին օրենք (2004)

Օրենքը կարգավորում է թափոնների հավաքման, տեղափոխման, կուտակման, մշակման, կրկնակի օգտագործման, հեռացման, ծավալի փոքրացման խնդիրներին վերաբերվող իրավական և տնտեսական հարաբերությունները, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի, մարդու կյանքի և առողջության վրա դրանց բացասական ազդեցության կանխումը:

- ✓ Թափոնների մասին օրենքը հողային օրենսգրքի հետ միասին կկիրարկվի ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրի իրականացման հետևանքով առաջացած ավելցուկային գրունտի և շինարարական աղբի տեղադրման աշխատանքների դեպքում:

Բնապահպանական վերահսկողության մասին օրենք (2005) Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում բնապահպանական օրենսդրության նորմերի կատարման նկատմամբ վերահսկողության կազմակերպման ու իրականացման խնդիրները և սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում բնապահպանական օրենսդրության նորմերի կատարման նկատմամբ վերահսկողության առանձնահատկությունները, կարգերը, պայմանները, դրանց հետ կապված հարաբերությունները և բնապահպանական վերահսկողության իրավական ու տնտեսական հիմքերը:

- ✓ ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրի շրջանակներում իրականացվող շինարարական աշխատանքները ենթակա են վերահսկողության Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից ապահովելու համար համապատասխանելիությունը բնապահպանական

	<p>օրենսդրության պահանջներին:</p> <p>Ավտոմոբիլային ճանապարհների մասին օրենք (2006)</p> <p>Օրենքը կարգավորում է ավտոմոբիլային ճանապարհների ցանցի զարգացման և կառավարման համար տնտեսական, իրավական և կազմակերպչական դաշտերը; Հայաստանի Հանրապետության ճանապարհների նախագծումը, շինարարությունը, վերանորոգումը և պահպանումը, դասակարգումը և գրանցումը, ինչպես նաև կարգավորում է իրավական հարաբերությունները այդ ֆունկցիաները իրականացնող ղեկավար մարմինների և կազմակերպությունների միջև:</p> <p>✓ ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրի շրջանակներում վերականգնվող ճանապարհների նախագծման, որակի հսկման և հետագա շահագործման աշխատանքները կարգավորվում են Ավտոմոբիլային ճանապարհների մասին օրենքով:</p> <p>Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին ՀՀ օրենք (2006թ.)</p> <p>Օրենքը կարգավորում է հողի օտարման ընթացակարգերը և հողի գրանցված և անշարժ գույքի սեփականատերերի փոխհատուցում ստանալու իրավունքները՝ հանրային նպատակով դրանց օտարման դեպքում:</p> <p>✓ Օրենքը կկիրառվի, եթե ԿՆՃԲ ԼՖ 2 ծրագրի շրջանակներում փոքր մասշտաբի հողերի օտարման անհրաժեշտություն կառաջանա:</p> <p>Թույլտվություններ</p> <p>Բնապահպանական թույլտվությունները, որոնք անհրաժեշտ են ծրագրով նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար, հետևյալն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ շինարարության լիցենզիա՝ տրված շինարարական աշխատանքներ իրականացնող կապալառուին, ➤ շինարարության թույլտվություն՝ տրված շինարարական աշխատանքներ իրականացնող կապալառուին համայնքի ղեկավարի կողմից, ➤ հանքի շահագործման լիցենզիա՝ տրված շինարարական աշխատանքներ իրականացնող կապալառուին, այն դեպքում եթե նա շահագործում է հանքը, ➤ շինարարական աղբի տեղադրման համաձայնություն՝ տրված շինարարական աշխատանքներ իրականացնող կապալառուին համայնքի ղեկավարության կողմից:
<p>ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Ներկայացնել երբ / որտեղ են տեղի ունեցել հանրային խորհրդակցությունները</p>	<p>COVID 19 համավարակի պատճառով հաստատված արտակարգ դրության պայմաններում հանրային հավաքների և տեղաշարժման սահմանափակման հետևանքով հանրային լսումների իրականացումը հետաձգվել է: Հանրային լսումների կազմակերպումը և ձևաչափը համաձայնեցվել է ճանապարհային դեպարտամենտի հետ: Հանրային լսումները կանցկացվեն շինարարության վաղ փուլում բոլոր շահառուների համար հասանելի վայրում և կապահովեն անմիջական ազդեցության ենթարկվող անձանց ու համայնքի ներկայացուցիչների մասնակցությունը:</p> <p>Հանրային լսումների ընթացքում ներկայացվելու են</p>

	<p>նախագծերը, Բողոքների լուծման մեխանիզմը, բնապահպանական ու սոցիալական այն հարցերը, որոնք կարող են ծագել ծրագրի իրականացման տարբեր փուլերում, ինչպես նաև ներկայացվելու են այդ ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումները:</p> <p>Հանրային խորհրդակցությունների իրականացումից հետո քննարկումների արձանագրությունը, համապատասխան նկարներն ու հարց/պատասխան կկցվի հավելված 5-ում:</p>
ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀՁՈՐԱՑՈՒՄ	
<p>Նախատեսվում է արդյոք կարողությունների հզորացում</p>	<p>[ ] Ոչ կամ [x] Այո Կապալառուի ընտրությունից հետո՝ նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, վերահսկողության խորհրդատուի աջակցությամբ Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-ի կողմից պետք է իրականացվի Կապալառուի աշխատակազմի ԲՄԿՊ վերաբերյալ ընդհանուր ուղղվածության ուսուցում: Հավելված 1-ը ներառում է կարողությունների զարգացման ծրագիրը:</p>
ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	
<p>Հավելված 1: Կարողությունների զարգացման ծրագիր</p> <p>Հավելված 2: Տեղանքի քարտեզ, լուսանկարներ</p> <p>Հավելված 3: Շինարարության թույլտվություն (կկցվի)</p> <p>Հավելված 4: Շինարարական աղբի լցակույտի տեղեկանք</p> <p>Հավելված 5: Հանրային լսումների արձանագրություն նախնական ԲՄԿՊ-ների վերաբերյալ (կկցվի)</p>	

ՄԱՍ 2: ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾԱՐԿՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ / ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԿՄԱՆ ՍՏՈՒԳՈՒՄ			
	Գործունեություն / խնդիր	Կարգավիճակ	Գործարկված պահանջները
Արդյո՞ք տեղանքում գործունեությունը ներառում է հետևյալներից որևէ մեկը	1. Ճանապարհների վերականգնում	[x] Այո [ ] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Ա-ն ստորև
	2. Փոքրածավալ երթևեկության ենթակառուցվածքի նոր շինարարություն	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Ա-ն ստորև
	3. Մակերևութային ջրահեռացման համակարգի վրա ազդեցություններ	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Բ-ն ստորև
	4. Պատմական շենքեր և շրջաններ	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Գ-ն ստորև
	5. Հողի օտարում ¹	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Դ-ն ստորև
	6. Վտանգավոր կամ թունավոր նյութեր ²	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Ե-ն ստորև
	7. Ազդեցություններ անտառների կամ պահպանվող տարածքների վրա	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Զ-ն ստորև
	8. Չփայթեցված զինամթերքի առկայության վտանգ	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Է-ն ստորև
	9. Երթևեկության և հետիոտների անվտանգություն	[x] Այո [ ] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Ը-ն ստորև
	10. Հողի սեփականության վրա ազդեցություն	[ ] Այո [x] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Ը-ն ստորև
	11. Սոցիալական ռիսկ	[x] Այո [ ] Ոչ	Եթե «Այո», տես Բաժին Թ-ն ստորև

¹ Հողի օտարումը ներառում է մարդկանց տեղահանումը, ապրուստի փոփոխությունը, մասնավոր սեփականություն մուտք գործելը, որը վերաբերում է գնված / փոխանցված հողին, ազդեցություն է թողնում օտարվող հողի վրա ապրող և/կամ ինքնական տեղավորված և/կամ գործունեություն վարող (օրինակ՝ տաղավար ունեցող) մարդկանց վրա:

² Թունավոր / վտանգավոր նյութերը ներառում են, սակայն սահմանափակված չեն ասբեստով, թունավոր ներկերով, թունավոր լուծիչներով, կապար պարունակող ներկի հեռացմամբ և այլն:

ՄԱՍ 3: ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	ՑՈՒՑԱՆԻՇ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԻՉ-ՑԱՆԿ
0. Ընդհանուր պայմաններ	Տեղեկությունների տրամադրում և աշխատողների անվտանգություն	<p>(ա) Տեղական շինարարական և բնապահպանական տեսչություններն ու համայնքները տեղեկացված են նախատեսվող միջոցառումների վերաբերյալ</p> <p>(բ) Հասարակությունը տեղեկացված է նախատեսվող աշխատանքների մասին լրատվամիջոցների օգնությամբ և/կամ հասարակական վայրերում՝ ներառյալ աշխատանքների կատարման վայրը)</p> <p>(գ) Ձեռք են բերվել շինարարական և/կամ վերականգնման աշխատանքների կատարման համար պահանջվող բոլոր թույլտվությունները</p> <p>(դ) Կապալառուս պաշտոնապես համաձայնում է, որ բոլոր աշխատանքները իրականացվեն պատշաճ կերպով, պահպանելով անվտանգության պահանջները՝ հարևան բնակիչների ու շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցությունները նվազեցնելու նպատակով</p> <p>(ե) Աշխատողների անհատական պաշտպանիչ արտահագուստը (ԱՊԱ) պետք է համապատասխանի միջազգային լավագույն փորձին (սաղավարտներ, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և ակկոցներ, պաշտպանիչ բաճկոնակներ և կոշիկներ)</p> <p>(զ) Շինարարական հրապարակում համապատասխան տեղեկատվական ցուցանակների տեղադրումը հնարավորություն կտա տեղեկացնելու բանվորներին հիմնական կանոնների վերաբերյալ, որոնց անհրաժեշտ է հետևել աշխատանքներ իրականացնելիս</p>
Ա. Վերականգնման և / կամ շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	<p>(ա) Փորման աշխատանքների իրականացման ժամանակ պետք է կիրառվեն փոշին նստեցնող միջոցառումներ, օրինակ՝ հողի վրա ջուր ցողալը և խոնավեցնելը</p> <p>(բ) Քանդված մնացորդները, փորված հողը և նյութերը պետք է պահվեն վերահսկվող տարածքում և դրանց վրա պետք է ջուր ցողալ՝ փոշին նստեցնելու նպատակով</p> <p>(գ) Պնևմատիկ փորման կամ ծածկի ու հիմքերի քանդման ժամանակ, փոշին պետք է նստեցնել անընդհատ ջուր ցողալով և/կամ հրապարակում տեղադրելով փոշին նստեցնող ծածկոց</p> <p>(դ) Շրջակա միջավայրը (մայթերը, ճանապարհը) պետք է զերծ պահվի հողից և մնացորդներից՝ փոշու առաջացումը նվազեցնելու նպատակով</p> <p>(ե) Շինարարական հրապարակում շինարարական թափոնների բացօթյա այրումը չի թույլատրվում</p> <p>(զ) Բոլոր օգտագործվող մեքենաները պետք է համապատասխանեն արտանետումներին առնչվող տեղական օրենսդրությանը, և պետք է պատշաճ կերպով շահագործվեն և սպասարկվեն, հրապարակներում շինարարական տեխնիկան չպետք է պարապուրդի մատնվի</p>
	Աղմուկ	<p>(ա) Շինարարության ընթացքում աղմուկի առաջացումը պետք է սահմանափակվի համաձայնագրում նշված ժամերով (բ) Աշխատանքի ընթացքում պետք է օգտագործվեն փակ/ծածկված գեներատորներ, օդի կոմպրեսորներ և այլ մեխանիկական սարքավորումներ, սարքավորումները պետք է տեղադրվեն բնակելի տարածքներից հնարավորիս հեռու</p>

	Ջրի որակ	(ա) Հրապարակում պետք է իրականացվեն էրոզիայի և նստվածքների կարգավորման համապատասխան միջոցառումներ, օրինակ՝ տեղադրվեն հարդի պարկեր և/կամ նստվածքի հեռացման ցանցեր՝ նստվածքների հրապարակից հեռացումը, և ջրահեռացման համակարգում ու մոտակա ջրհոսքերում և գետերում ավելցուկային տուրբուլենտությունը կանխելու նպատակով
	Թափոնների կառավարում	<p>(ա) Աղբի հավաքումը, դրա հեռացման ուղիները և տեղադրման վայրերը պետք է հստակեցվեն աղբի հիմնական տեսակների համար, որոնք կառաջանան փորումից, քանդումից և շինարարական գործունեությունից</p> <p>(բ) Շինարարական և քանդման աշխատանքներից առաջացած հանքային թափոնները պետք է առանձնացվեն օրգանական, հեղուկ և քիմիական թափոններից՝ տեղանքում դրանց բաժանումը իրականացնելով և համապատասխան կոնտեյներներում պահելով,</p> <p>(գ) Շինարարական աղբը պետք է հավաքվի և տեղադրվի աղբավայրում՝ պատշաճ կերպով հավաստագրված հավաքողների կողմից</p> <p>(դ) Շինարարական աղբի հեռացման վերաբերյալ պետք է կատարվեն գրառումներ, ինչը հնարավորություն կտա երաշխավորելու պատշաճ կառավարումը</p> <p>(ե) Հնարավորության դեպքում կապալառուն կիրականացնի պիտանի նյութերի վերամշակում և դրանց կրկնակի օգտագործում (ասբեստ պարունակող նյութերի բացառությամբ)</p>
Բ. Մակերևութային ջրահեռացման համակարգի վրա ազդեցություններ	Ջրի որակ	<p>(ա) Ստորերկրյա ջրերի չկառավարվող արդյունահանումը, օգտագործված ջրերի, ցեմենտային ջրերի կամ ցանկացած այլ կեղտաջրերի չկարգավորված հեռացումը դեպի հող կամ մոտակա ջրահոսքեր ու գետեր պետք է բացառվի: Կապալառում պետք է ձեռքբերի ջրի արդյունահանման և դեպի հանրային կոյուղի կարգավորված ջրահեռացման համար բոլոր անհրաժեշտ հավաստագրերը և թույլտվությունները</p> <p>(բ) Պետք է տեղադրվի և շահագործվի անձրևաջրերի հեռացման պատշաճ համակարգ՝ թույլ չտալով նստվածքի կուտակումը, աղտոտումը, խցանումը կամ այլ բնական ջրահոսքերի, գետերի, լճակների և լճերի վրա շինարարական աշխատանքների արդյունքում այլ բացասական ազդեցությունը</p> <p>(գ) Վառելիքի, քսայուղերի կամ այլ թունավոր և վտանգավոր նյութերի պատահական արտահոսքը կանխելու և դրա առաջացման դեպքում ճիշտ գործելու նպատակով, պետք է մշակվեն հատուկ կանոնակարգեր</p> <p>(դ) Շինարարական մեքենաները և սարքավորումը պետք է լվացվեն հատուկ այն նպատակով սահմանված վայրերում, որտեղից ջրի արտահոսքը չի առաջացնի մակերևութային բնական ջրերի աղտոտում</p>
Գ. Պատմական շինություններ	Մշակութային ժառանգություն	<p>(ա) Եթե շինարարական աշխատանքներն իրականացվում են պատմական շինության մոտակայքում կամ պատմական տարածքում, ցանուցում պետք է ուղարկվի և համաձայնություններ / թույլտվություններ ստացվեն տեղական իշխանություններից, և բոլոր շինարարական աշխատանքները պետք է իրականացվեն ազգային օրենսդրության պահանջների համաձայն</p> <p>(բ) Հողային կամ շինարարական աշխատանքների ժամանակ հայտնաբերված պատահական գտածոները պետք է գրանցվեն, տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի պատասխանատու մարմիններին, աշխատանքները պետք է հետաձգվեն կամ դրանց կատարման վայրը փոփոխվի՝ գտածոների հետագան պարզելու նպատակով</p>
Դ. Հողի օտարում	Հողի օտարման պլան /	(ա) Տվյալ ճանապարհի երկայնքով հողի օտարում չի ակնկալվում:

	շրջանակ	(բ) Եթե հողի օտարում չէր ակնկալվում, սակայն պահանջվում է, կամ եթե օրինական և ոչ օրինական օգտագործողների եկամտի վրա ազդեցություն չէր ակնկալվում, սակայն կարող է առաջանալ, ապա Բանկի խմբի ղեկավարը պետք է անմիջապես տեղեկացվի:
Ե. Թունավոր նյութեր	Ասբեստի կառավարում	(ա) Եթե ասբեստը տեղակայված է ծրագրի տարածքում, այն պետք է հստակ մակնշված լինի որպես վտանգավոր նյութ (բ) Հնարավորության դեպքում ասբեստը պետք է ծածկված լինի՝ դրա ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով (գ) Նախքան հեռացումը (եթե հեռացումն անհրաժեշտ է) ասբեստը պետք է մշակվի խոնավ նյութով՝ փոշու առաջացումը նվազեցնելու նպատակով (դ) Ասբեստը պետք է մշակվի և հեռացվի փորձառու և մասնագիտացած անձնակազմի կողմից (ե) Եթե ասբեստ պարունակող նյութերը չեն կարող պահվել ժամանակավորապես, թափոնները պետք է պահվեն կոնտեյներների մեջ՝ համապատասխան մակնշումով: Անվտանգության միջոցառումներ պետք է իրականացվեն՝ հրապարակից դրանց չարտոնագրված հեռացումը բացառելու նպատակով (զ) Հեռացված ասբեստի կրկնակի օգտագործումը չի թույլատրվում
	Թունավոր / վտանգավոր թափոնների կառավարում	(ա) Վտանգավոր և թունավոր նյութերի ժամանակավոր պահպանումը պետք է իրականացվի ապահով կոնտեյներներում՝ նշելով դրանց բաղադրության, հատկությունների և մշակման վերաբերյալ տեղեկությունները (բ) Վտանգավոր նյութեր պարունակող կոնտեյներները պետք է տեղադրվեն անջրաթափանց կոնտեյների վրա՝ արհատուքը բացառելու նպատակով (գ) Թափոնները պետք է տեղափոխվեն հատուկ հավաստագրված փոխադրողների կողմից և տեղադրվեն հավաստագրված վայրում (դ) Թունավոր բաղադրիչներ պարունակող ներկերի կամ լուծիչների կիրառումը չի թույլատրվում
Զ. Ազդեցություններ անտառների, գերխոնավ և/կամ պահպանվող տարածքների վրա	Էկոհամակարգի պահպանություն	(ա) Բոլոր ընդունված բնադրավայրերը, գերխոնավ և պահպանվող տարածքները, որոնք գտնվում են հրապարակի անմիջական մոտակայքում չպետք է վնասվեն կամ օգտագործվեն, աշխատակազմին պետք է խիստ արգելվի իրականացնել որս, խետահավաք, ջրածածկում կամ այլ վնասակար գործողություններ (բ) Շինարարական հրապարակի մոտակայքում խոշոր ծառերը պետք է ուսումնասիրվեն և հաշվառվեն, խոշոր ծառերը պետք է մակնշվեն և ցանկապատվեն, արմատային համակարգը պետք է պաշտպանվի և ծառերին վնաս հասցնելը՝ բացառվի (գ) Հարակից գերխոնավ տարածքները և ջրահոսքերը պետք է պահպանվեն արտահոսքից՝ Էրոզիան և նստվածքի առաջացումը կարգավորող համապատասխան միջոցառումների իրականացման միջոցով, որոնք ներառում են սակայն սահմանափակված չեն հարդի պարկերի և նստվածքների հեռացման ցանցերի տեղադրմամբ (դ) Չհավաստագրված հանքավայրերի, քարհանքերի, աղբավայրերի օգտագործումը չի թույլատրվում՝ հատկապես պահպանվող տարածքներում
Է. Չփայթեցված գինամթերքի առկայության վտանգ	Մարդու առողջությանը և անվտանգությանը հասցվող վտանգ	(ա) Ցանկանաձ փորման աշխատանք սկսելուց առաջ կապալառում պետք է հավաստիանա, որ շինարարական տարածքը ստուգված է համապատասխան մարմինների կողմից և այնտեղից հեռացված է չպայթեցված ցինամթերքը
Ը. Երթևեկության և	Շին. աշխատանքների	(ա) Համաձայն տեղական օրենսդրության՝ կապալառում պետք է ապահովի շինարարական հրապարակի

<p>հետխոտնի անվտանգություն</p>	<p>իրականացման արդյունքում հանրային երթևեկությանը և հետխոտնին հասցված ուղղակի կամ անուղղակի վնաս</p>	<p>անվտանգությունը և երթևեկության կարգավորումը: Այս միջոցառումները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում</p> <ul style="list-style-type: none"> • ցուցապաստառների, գզուշացնող նշանների, արգելափակողների տեղադրմամբ, երթևեկության շրջանցող ուղիների ապահովմամբ՝ շինարարական հրապարակը լավ տեսանելի դարձնելու և բնակչությանը հնարավոր վտանգների մասին գզուշացնելու նպատակով • երթևեկության կառավարման համակարգի առկայությամբ և անձնակազմի ուսուցմամբ, հատկապես շինարարական տեղանք մուտք գործելու և հրապարակի մերձակայքում ցանրաբեռնված երթևեկության դեպքում • Աշխատանքային ժամերի փոփոխմամբ՝ համապատասխանեցնելով դրանք տեղական երթևեկության առանձնահատկություններին, օրինակ՝ պիկային ժամերին կամ անասունների տեղաշարժի ժամերին փոխադրումների կատարումից խուսափելով • Անհրաժեշտության դեպքում՝ պատրաստված անձնակազմի կողմից երթևեկության կառավարման իրականացմամբ՝ հրապարակում մարդկանց անվտանգ տեղաշարժն ապահովելու նպատակով • Շինարարության ընթացքում գրասենյակային կառույցների, խանութների և բնաշիկների անվտանգ ու շարունակական հասանելիության ապահովմամբ
<p>Թ. Սոցիալական ռիսկի կառավարում</p>	<p>Հասարակության հետ հարաբերության կառավարում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Կապալառուն նշանակում է տեղական կապի օղակ, որը պատասխանատու է տեղական բնակչության խնդրանքներին / բողոքներին պատասխանելու համար • Տեղական համայնքները պետք է խորհրդակցվեն արտաքին աշխատուժի և տեղացիների միջև հնարավոր հակամարտությունները բացահայտելու և կանխարգելելու նպատակով • Տեղեկացնել բնակչությանը շինարարության և աշխատանքային գրաֆիկների, ծառայությունների ընդհատման, երթևեկության շրջանցման երթուղիների և ժամանակավոր ավտոբուսային երթուղիների, պայթեցման և քանդման մասին առնվազն 3 օր առաջ՝ նախքան շինարարական աշխատանքների իրականացումը: • Սահմանափակել գիշերային ժամերին շինարարական աշխատանքները: Անհրաժեշտության դեպքում ապահովել գիշերային աշխատանքը խնամքով նախատեսված է, և համայնքը պատշաճ կերպով տեղեկացված է, որպեսզի նրանք կարողանան անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել: • Ծառայությունների ընդհատման պարագայում առնվազն հինգ օր առաջ (ներառյալ ջուր, էլեկտրականություն, հեռախոս, ավտոբուսային երթուղիներ) համայնքը պետք է տեղեկացված լինի շինարարական տեղամասում, ավտոբուսի կանգառներում և տուժած տներում / բիզնեսում հայտարարությունների փակցման միջոցով: Եթե ծառայությունը պատահականորեն ընդհատվում, համայնքը պետք է անմիջապես տեղեկացվի, վերականգնման ծրագիրը պետք է ներկայացվի համայնքին, հնարավորինս շուտ և խափանումը հնարավորինս արագ վերականգնվի: • Գործատուն սահմանում է բողոքարկման ռեգերվացման մեխանիզմը, որը հասանելի է տեղական ժողովրդին, Ծրագրի ԾԻԳ-ին և Կապալառուի հասցեագրված մտահոգությունները, որոնք տրվում են ԲՌՄ-ի միջոցով սահմանված ժամանակացույցով, եթե դրանք պարտադիր են
	<p>Աշխատուժի կառավարում</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Հնարավորության դեպքում աշխատանքային ճամբարները չպետք է տեղակայվեն տեղական համայնքների մոտ • Աշխատանքային ճամբարների հիմնումը և շահագործումը պետք է իրականացվի հարեւան համայնքների

		<p>հետ խորհրդակցելով</p> <ul style="list-style-type: none"> • Կապալառուն հնարավորինս վարձակալում է աշխատուժ հարևան համայնքներից: Որտեղ և երբ հնարավոր է, աշխատողների հմտությունների ուսուցումը պետք է տրամադրվի տեղական ժողովրդի մասնակցությունը խթանելու համար: • Կապալառուն ապահովում է շինարարական հրապարակի հարմար վայրերում (զուգարաններ եւ լվացքատներ), տաք եւ սառը հոսող ջրի, օճառի եւ ձեռքի չորացման սարքերի ապահովմամբ: Ցանկացած բնակելի աշխատանքային ճամբարի համար պետք է ստեղծվի ժամանակավոր սեպտիկ հոր, և առանց հարևան ջրատարների աղտոտման: • Կապալառուն բարձրացնում է իր աշխատակիցների իրազեկվածությունը ընդհանուր փոխհարաբերությունների կառավարման վերաբերյալ տեղական բնակչության հետ, հաստատում է վարքագծի կանոնները՝ միջազգային պրակտիկային համապատասխան և խստորեն կիրառում դրանք, ներառյալ աշխատողների ազատում և համապատասխան չափի ֆինանսական տուգանքների կիրառում:
--	--	---

ՄԱՍ 4: ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ՊԼԱՆ

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Շինարարության փուլ						
համայնքի տեղեկացվածություն նախատեսվող աշխատանքների վերաբերյալ	համայնքի ղեկավարի գրասենյակում	քննարկում/ տեղագնում	այց՝ մինչև շինարարական աշխատանքներ սկսելը	ծրագրով նախատեսված աշխատանքների մասին իրազեկման նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
բոլոր պահանջվող թույլտվությունները առկայություն	համայնքի ղեկավարի գրասենյակում, կապալառուի գրասենյակում	փաստաթղթերի ուսումնասիրում	այց՝ մինչև շինարարական աշխատանքներ սկսելը	բոլոր պահանջվող թույլտվությունների և համաձայնությունների առկայությունը ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
բանվորների կողմից անձնական պաշտպանության միջոցների օգտագործում	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների անվտանգությունն ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (էթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Շինարարական սարքավորումների շահագործման կանոնների և անձնական պաշտպանության միջոցների օգտագործման խիստ պահպանում	Շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների անվտանգությունն ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Կրակմարիչների և բժշկական օգնության սարքավորումների առկայություն շինարարական հրապարակում	Շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների անվտանգությունն ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Շինարարական հրապարակում փոշու նստեցում	Շինարարական հրապարակում	տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	առաջացող փոշու քանակը նվազագույնի հասցնելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Շինարարական հրապարակում արգելվում է շինարարական նյութերի / թափոնների բաց այրումը	Շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	օդի աղտոտումը նվազագույնի հասցնելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
						ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Չինարարական տեխնիկական չի մատնված անգործության	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	օդի աղտոտումը նվազագույնի հասցնելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Չինարարության աղմուկը սահմանափակված է ցերեկային ժամերով	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում Աղմուկի մակարդակի չափում գործիքներով (բողոքների դեպքում)	այց՝ Չինարարության ընթացքում Բողոքներ ստանալուց հետո	աղմուկի ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
աղբի ժամանակավոր կուտակման վայրերը սահմանված են հրապարակում	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	Չինարարական ն կյութերի և բեկորների ցրված մասնիկների պատճառով պատահարներ թից խուսափում Շինարարության տարածքի և շրջապատի զեղազիտական տեսքի պահպանում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Չինարարական աղբը պարբերաբար հավաքվում է և տեղափոխվում համաձայնեցված աղբավայր	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտման կանխում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Չինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Կենցաղային աղբի հավաքման տարաների տեղադրում Չինարարական տարածքում	Չինարարական հրապարակում	Ակնադիտական գնահատում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	Հողի, մակերեսային և ստորգետնյա ջրերի կենցաղային աղբից աղտոտման կանխում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Չինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
տրանսպորտային միջոցների և սարքավորումների տեխնիկական վիճակը	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	արտանետումներից հողի և օդի նվազագույն աղտոտվածություն ապահովելու համար սահմանափակել աղմուկի և վիբրացիայի հետևանքով տեղական համայնքներին պատճառած անհարմարությունը	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Չինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
բեռնատար մեքենաների բեռի	Չինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ Չինարարության ընթացքում	Մահմանափակել արտանետումներից	ներառված է ծրագրի	Չինարարության վերահսկող

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
համապատասխանություն և բեռի ծածկում	շինարարական նյութերի և աղբի փոխադրման ուղիներում			հողի և օդի աղտոտվածությունը աղմուկից և թրթռումից տեղական համայնքներին նվազագույն անհարմարություն պատճառելու համար	բյուջեում	խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-ի մոնիտորինգի ներքո Ճանապարհային ոստիկանություն
փողադրման ժամերի և երթուղիների հարգում	շինարարական հրապարակում շինարարական նյութերի և աղբի փոխադրման ուղիներում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	Երթևեկության խափանումը նվազագույնի հասցնելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-ի մոնիտորինգի ներքո
շինարարական սարքավորումների լիցքավորում և քսանյութերով մշակում շինարարական հրապարակից դուրս կամ նախապես որոշված	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում շինարարական սարքավորումների լիցքավորման և քսանյութերով մշակման դեպքում	խուսափելու համար օդի և բնահողի քսանյութերով աղտոտվածությունից և նվազագույնի հասցնելու հրդեհի դեպքում սպասվող վտանգը	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
տարածքում						
շինարարական մեքենաները և մեխանիզմները լվացվում են միայն հատուկ հատկացված վայրերում, որտեղից արտահոսքը չի առաջացնի բնական մակերևութային ջրերի աղտոտում	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում, մեքենաների / սարքավորման լվացման դեպքում	կանխելու ստորգետնյա ջրերի և հողի աղտոտումը քսանյութերով և վառելիքով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴԴԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
պատահական գտածոների հայտնաբերման դեպքում աշխատանքները դադարեցվում են և Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը գրավոր տեղեկացվում է այդ մասին: Շինարարական աշխատանքները շարունակվում են նախարարության կողմից կարգադրությունստանալուց հետո:	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում Ներկայացված փաստաթղթերի ուսումնասիրում	Պատահական գտածոների հայտնաբերման և տեղամասում աշխատանքների վերսկսման միջև ընկած ժամանակահատվածը պատահական գտածոների դեպքում	Կանխելու գտածոների կորուստը	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴԴԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
ծրագրի շրջանակում չեն	կապալառուի	փաստաթղթերի	այց՝ շինարարության	շրջակա միջավայրի վրա	ներառված է	Շինարարության վերահսկող

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
օգտագործվում չլիցենզավորված հանքերը և աղբաթափման վայրերը	գրասենյակում, շինարարական հրապարակում	ուսումնասիրում, տեղագնում	ընթացքում	ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու համար	ծրագրի բյուջեում	խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴԲԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին
ցուցանակների, նախազգուշացնող նշանների և արգելափակողների տեղադրում, երթևեկության շրջանցում՝ հրապարակը տեսանելի դարձնելու և բնակչությանը նախազգուշացնելու նպատակով	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների և բնակիչների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով Նվազեցնել պատահարների հավանականությունը շինարարների և տեղի բնակչության համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴԲԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Շինարարական հրապարակի ցանկապատում և շինարարական գործողությունների իրականացում միայն շինարարական հրապարակում	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների և բնակիչների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴԲԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Արգելվում շինարարական նյութերի և թափոնների թափում կամ ցրում շինարարական տարածքից դուրս	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների և բնակիչների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
հետիոտնի համար անվտանգ անցում-ների ապահովում՝ շինարարական երթևեկության համընկման վայրերում	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	այց՝ շինարարության ընթացքում	բանվորների և բնակիչների անվտանգությունը ապահովելու նպատակով	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
շինարարական հրապարակի վերջնական մաքրում	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	Շինարարական աշխատանքների վերջնական փուլում Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո	երթևեկության անվտանգության հետիոտների համար բարենպաստ պայմանների և ճանապարհի էսթետիկ տեսքն ապահովելու համար	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Դիմումի մատյանը հասանելի է եւ օգտագործվում է	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	Շինարարության ընթացքում ամսական այցեր շին տեղամաս	ԲՌՄ-ի աշխատանքի ապահովում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Դիմումը քննարկվում և լուծվում է	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	Շինարարության ընթացքում ամսական այցեր շին տեղամաս	ԲՌՄ-ի աշխատանքի ապահովում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Կապալառուի կողմից տեղական կապի անձն նշանակված և վերապատրաստված է	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	Շինարարության ընթացքում ամսական այցեր շին տեղամաս	ԲՌՄ-ի աշխատանքի ապահովում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
Ոչ հմուտ աշխատողները հարակից համայնքերից վարձակալված վերապատրաստված են	շինարարական հրապարակում	Տեղագնում	Շինարարության ընթացքում ամսեկան այցեր շին տեղամաս	Համայնքի օգուտների ապահովում	ներառված է ծրագրի բյուջեում	Շինարարության վերահսկող խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ-Ի մոնիտորինգի ներքո
Շահագործման փուլ						
Ճանապարհի ծածկի և կողմակների մաքրում մեքենաներից նետված աղբից և պատահարների հետևանքով սատկած կենդանիների մնացորդներից	Ճանապարհային հատվածի երթևեկային մասը և կողմակները	Տեղագնում	պարբերաբար, ըստ համայնքապետարանի որոշման	երթևեկության անվտանգությունը և ճանապարհի էսթետիկ տեսքն ապահովելու նպատակով	պետք է ներառվի համայնքապետարանի բյուջեում	Ծովագյուղի համայնքապետարան
Ճանապարհի ջրահեռացման համակարգի աշխատունակ վիճակում պահպանում	Ճանապարհային հատվածի երթևեկային մասը և կողմակները	Տեղագնում	պարբերաբար, ըստ համայնքապետարանի որոշման	Երթևեկության անվտանգության ապահովման և ճանապարհների վերականգնման հաճախականություններին և ծախսերին նվազեցման նպատակով	պետք է ներառվի համայնքապետարանի բյուջեում	Ծովագյուղի համայնքապետարան
Ճանապարհային վթարների դեպքում բեռների հեղուկ կամ փոշիանման թափված	Ճանապարհային հատվածի երթևեկային մասը և կողմակները	Տեղագնում	ինչպես պահանջվում է վթարին արձագանքելու համար	Երթևեկության անվտանգության ապահովման և շրջակա միջավայրի աղտոտման	պետք է ներառվի համայնքապետարանի	Ծովագյուղի համայնքապետարան

Ո՞ր (ցուցանիշն է ենթակա մոնիտորինգի)	Որտե՞ղ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ինչպե՞ս (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Ե՞րբ (սահմանել հաճախականությունը / կամ անընդհատ)	Ինչո՞ւ (է կատարվում ցուցանիշի մոնիտորինգը)	Գինը (եթե ներառված չէ ծրագրի բյուջեում)	Ո՞վ (է պատասխանատու ցուցանիշի մոնիտորինգի համար)
նյութերի հավաքում, ապակտիվացում և հեռացում				կանխարգելման նպատակով	բյուջեում	
Ճանապարհի շահագործման ընթացքում աղբի պատշաճ հեռացում դեպի սահմնաված աղբավայր	Ճանապարհային հատվածի երթևեկային մասը և կողնակները	Տեղազննում	ինչպես պահանջվում է վթարին արձագանքելու համար	Երթևեկության անվտանգության ապահովման և շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգելման նպատակով	պետք է ներառվի համայնքապետարանի բյուջեում	Ծովագյուղի համայնքապետարան

Հաշվետվություն

1. Ծրագրի ԲՄԿՊ-ի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվությունները պարտադիր են:
2. Կապալառուն Շինարարության վերահսկման խորհրդատուին կներկայացնի ԲՄԿՊ-ի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվություն որպես ամսական առաջընթացի հաշվետվություն մաս: Ամսական հաշվետվությունները պետք է լինեն վերլուծական և ներառեն բացատրություններ անոմալիաների, անհամապատասխանությունների և խնդիրների հետ կապված:
3. Շինարարության վերահսկողության խորհրդատուն Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՆԱՄ-ին ինչպես նաև ՀԲ-ին է ներկայացնում ամենամսյա մոնիտորինգի հաշվետվությունները, ամսական առաջընթացի զեկույցի և տարեկան հաշվետվությունների, ինչպես նաև փուլային ավարտի հաշվետվությունները բնապահպանական եւ սոցիալական երաշխիքների վերաբերյալ:
4. Հաշվետվությունները պետք է համապարփակ ներառի ԲՄԿՊ-ի մեղմացնող միջոցառումների իրականացման բոլոր համապատասխան ասպեկտները (օրինակ, մեղմացնող միջոցը, նպատակը և օբյեկտը (ներ)ը, տեղանքը / վայրը, նյութերը և գործունեությունը, հանրային հաղորդակցությունը և բողոքները, մյուսները, ցանկացած բնապահպանական կանոնակարգ և պահանջներ, ինչպիսիք են վերապատրաստման / կողմնորոշման, թույլտվությունների, լիցենզիայի և այլն, որոնք հաշվետու ժամանակահատվածում ձեռնարկված են: Հաշվետվությունների ուրվագիծը կհամաձայնեցվի Շինարարության վերահսկողության խորհրդատուի և Ճանապարհային դեպարտամենտ ՀԻՄՆԱԴՆԱՄ-ի հետ:
5. Վթարների դեպքերում (հրդեհ, պայթյուն, նավթային թափոն և բիտումի արտահոսք և այլն), Կապալառուն պետք է անհապաղ տեղեկացնի ինժեներին: Նախնական ծանուցումը կարող է լինել բանավոր որին կհետևի գրավոր զեկույցը՝ 24 ժամվա ընթացքում, երբ միջադեպը կամ վթարը տեղի է ունեցել:

Հավելված 1: Տեղանքի քարտեզ/նկարներ

Ա/Ճ Մ4-Երևան-Սևան-Իջևան
Կմ 68+000 – կմ 75+000

Նկարներ

«Սև կետեր» Վթարավտանգ հատվածներ

Հավելված 2: Շինարարության թույլտվություն (կկցվի)

Կտրամադրվի համապատասխան համայնքի ղեկավարի կողմից մինչև շինարարական ախատանքերի սկսվելը:

Հավելված 3: Շինարարական աղբի լցակույտի տեղեկանք

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

<<30>> <<ՉԵՆԻՄԵՆԻՍ>>2021թ.

Նախատեսվում է կազմել Մ4, Երևան-Սևան-Իջևան կմ 68+000-կմ75+000 հատվածի անվտանգության բարելավման նախագիծը, որն անցնում է Ծովագյուղ համայնքի վարչական տարածքով:

Նախագծով նախատեսված շինարարական աղբի համար որպես լցակույտ նախատեսվում է Ծովագյուղ համայնքի աղբավայրը, որը գտնվում է 15 կմ հեռավորության վրա:

Լիցքը կատարելու համար պահուստային բնահողը գտնվում է 14 կմ հեռավորության վրա:

Բուսահողը տեղափոխել 7 կմ հեռավորության վրա պահեստավորել, հետագայում օգտագործելու համար

Ծովագյուղ համայնքի ղեկավար

Վ. Գևորգյան

Հավելված 4: Հանրային լսումներ

Կիրականացվեն շինարարական աշխատանքների վաղ փուլում: